

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Teresa Kołeczko - Waclawik

Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędzia SR (del.) Anna Hajda (spr.)

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa J. P. (P.)

przeciwko A. P.

o alimenty

na skutek apelacji powódki i pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 2 kwietnia 2013 r., sygn. akt III RC 130/12

I. z apelacji powódki zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 1 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 600 (sześćset) złotych miesięcznie płatne do dnia 10 każdego miesiąca poczynając od dnia 20 lutego 2012r.;

2. w punkcie 3 w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1200 (tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

3. w punkcie 4 w ten sposób, że nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem opłaty sądowej od uiszczenia, której powódka była zwolniona;

II. oddala apelację powódki w pozostałym zakresie;

III. oddala apelację pozwanego;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

V. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej kwotę 90 (dziewięćdziesiąt) złotych tytułem opłaty od apelacji.

SSR (del.) Anna Hajda SSO Teresa Kołeczko – Waclawik SSO Barbara Braziewicz

UZASADNIENIE

Powódka J. P., w pozwie skierowanym przeciwko A. P. wniosła o zasądzenie na jej rzecz z tytułu alimentów kwoty po 1.000 zł miesięcznie, płatnej do dnia 10 każdego miesiąca oraz kosztów procesu.

Pozwany A. P. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej zasądził od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 450,00 złotych miesięcznie, płatne z góry do dnia 10 każdego miesiąca, poczynając od dnia 20 lutego 2012 roku, w pozostałej części oddalił powództwo, zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu, orzekł o nieuiszczonej opłacie sądowej oraz nadał wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawa tej treści rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy.

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 1992 roku Sąd Wojewódzki w Katowicach w sprawie o sygn. akt II C 1988/92 rozwiązał przez rozwód małżeństwo J. P. i A. P. z winy tego ostatniego. Sąd jednocześnie nakazał w/w opuszczenie wspólnie zajmowanego mieszkania w terminie 1 – go miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia. Z małżeństwa stron pochodzi dwoje pełnoletnich już dzieci, których wychowaniem zajmowała się J. P..

J. P. ma 62 lata. W dacie orzeczenia rozvodu pracowała na pełnym etacie w szpitalu jako pielęgniarka i dodatkowo świadczyła pracę na podstawie umowy zlecenia w KWK (...) w R.. W 2003 roku zaczęła pobierać świadczenia przedemerytalne w kwocie 600 złotych. W okresie przedemerytalnym zatrudniona była w domu opieki społecznej. W 2006 roku zaczęła pobierać świadczenia emerytalne. Przez okres dwóch lat do stycznia 2011 roku pracowała w (...) S.C. w R.. Jej wynagrodzenie z tytułu wykonywanej pracy wynosiło 1.300 złotych brutto. Obecnie w/w otrzymuje emeryturę w wysokości 1.429,68 złotych netto miesięcznie.

J. P. nie zawarła nowego związku małżeńskiego. Sama prowadzi gospodarstwo domowe. W skali miesiąca ponosi m.in. następujące wydatki: czynsz – 520 złotych, energia elektryczna – 50 złotych, woda – 80 złotych, gaz – 100 złotych, abonament za telewizję kablową – 85 złotych, telefon komórkowy – 85 złotych, zakup środków higieny – 80 złotych.

J. P. leczy się na nadciśnienie i dolegliwości reumatyczne. W związku z powyższymi schorzeniami zażywa leki, których zakup stanowi kwotę około 100 złotych miesięcznie. Ponosi również wydatki związane z zakupem żywienia, odzieży i obuwia.

Dotychczas posiadane dochody nie pozwalały J. P. na zakup profesjonalnie dobranych okularów, a nadto na wyjazd do sanatorium. Na powyższy cel powódka potrzebuje łącznie kwotę około 1.600 złotych. J. P. z posiadanych środków nie mogła też dokonać zakupu niezbędnych leków, odzieży, czy obuwia.

A. P. ma 66 lat. Zamieszkuje on z A. M. (1) i A. M. (2) w R. przy ulicy (...). W powyższym lokalu mieszkalnym podnajmuje wydzielony pokój i z tego tytułu przekazuje A. M. (1) i A. M. (2) kwotę 600 złotych miesięcznie.

A. P. w 2006 roku przeżył udar krwotoczny prawej półkuli mózgu. Nadto, rozpoznano u niego padaczkę, niewydolność krążenia mózgowo – podstawnego, chorobę niedokrwienia serca, nadciśnienie tętnicze, niewydolność nerek, przerost gruczołu krokowego, wielopoziomową dyskopatię, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa szyjnego. W związku z wymienionymi schorzeniami był kilkakrotnie hospitalizowany. Z uwagi na swój stan zdrowia A. P. wymaga stałej pomocy osób trzecich, zażywania leków, przestrzegania diety. Osobą, która pomaga A. P. w bieżących czynnościach życia codziennego jest A. M. (1), która otrzymuje za wykonanie powyższych usług kwotę 400 złotych miesięcznie. Dodatkowe wydatki jakie ponosi pozwany w związku ze swoim utrzymaniem to m.in. zakup : leków – 200 złotych, żywienia – 700 złotych, papierosów – 300 złotych. Raz na kwartał A. P. dokonuje zakupu odzieży i obuwia za sumę około 380 złotych.

Z tytułu przyznanej renty i emerytury w/w otrzymuje kwotę 4.009,78 złotych brutto miesięcznie. Po dokonaniu wszelkich potrąceń A. P. dysponuje kwotą 2.281,46 złotych.

Pozwany otrzymuje w ramach deputatu węglowego 3 tony węgla z czego dwie sprzedaje, a jedną przekazuje małżonkom M..

Sąd nie przypisał waloru wiarygodności zeznaniom J. P., w których podała, że miesięcznie na zakup żywienia wydaje obecnie 700 złotych, odzieży 400 złotych i lekarstw 200 złotych.

W tak ustalonym stanie faktycznym zważył Sąd Rejonowy, że obowiązek świadczeń alimentacyjnych między małżonkami po rozwodzie został uregulowany w art. 60 – 61 k.r.i.o. Zgodnie z art. 60 § 2 k.r.i.o., jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku.

Powódce ze świadczenia emerytalnego pozostaje kwota około 510 złotych na zakup żywienia, lekarstw, środków czystości, odzieży, obuwia, itp. W ocenie Sądu, suma ta nie jest wystarczająca na zaspokojenie jej usprawiedliwionych potrzeb. Pomiędzy stronami istnieje znaczna dysproporcja w dochodach. Przebywając na emeryturze powódka otrzymywała wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia w (...) S.C. w R.. Powyższy stosunek pracy została rozwiązany w styczniu 2011 roku, ponieważ ograniczono kontrakty z NFZ. J. P. wykazała, że podejmowała działania zmierzające do nawiązania stosunku pracy, ale z uwagi na sytuację na rynku pracy i jej wiek nie było to możliwe.

Orzeczenie rozwodu pomiędzy stronami spowodowało pogorszenie sytuacji materialnej powódki, do której zapewne nie doszłoby, gdyby małżonkowie kontynuowali pożycie małżeńskie. Podkreślenia wymaga fakt, że powódka wcześniej nie występowała przeciwko pozwanemu o alimenty. Starła się we własnym zakresie zaspokajać własne potrzeby dodatkowo zarabując. Brak możliwości podjęcia pracy zarobkowej wpłynął na obniżenie standardu życiowego J. P..

W ocenie Sądu, powódka nie może własnymi siłami zaspokoić w pełni swoich usprawiedliwionych potrzeb, ponieważ przy istniejącym poziomie cen towarów i usług, dochód ze świadczeń emerytalnych nie likwiduje stanu jej niedostatku. Zrozumiałym jest, że w tej sytuacji zmuszona była do korzystania z pomocy finansowej swojej matki.

Z zebranego materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że sytuacja majątkowa i zarobkowa pozwanego jest korzystna, ponieważ miesięcznie pobiera on w zbiegu świadczenie emerytalne i rentowe w wysokości 4.009,78 złotych brutto. Ze świadczeń dokonywane są potrącenia z tytułu prowadzonej egzekucji sądowej w kwocie 1.002,44 zł miesięcznie.

W ocenie Sądu Rejonowego, nie sposób nie zauważyć, iż wielość zaciągniętych zobowiązań finansowych była wynikiem braku rozważliwego postępowania pozwanego. Okoliczność ta nie może jednak zwolnić go z obowiązku przyczyniania się w nieznacznym zakresie do zaspokajania potrzeb uprawnionej.

Podobnie należy ocenić fakt przekazywania A. M. (1) przez A. P. miesięcznie kwoty po 600 złotych tytułem wspólnego zamieszkiwania. Zauważyć należy, że wspomnianą kwotę A. P. zaczął przekazywać od sierpnia 2012r. W ocenie Sądu, suma ta wydaje się stosunkowo wysoką, biorąc pod uwagę, że A. P. zajmuje wydzieloną część pokoju mieszkania o powierzchni 35,5 m². Pozwany przeznacza miesięcznie znaczną kwotę – 300 złotych na używki.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd zasądził od pozwanego A. P. alimenty w kwocie po 450 złotych miesięcznie, płatne z góry do dnia 10 – go każdego miesiąca, poczynając od dnia 20 lutego 2012r. W pozostałym zakresie natomiast powództwo oddalił uznając je za bezzasadne.

W ocenie Sądu Rejonowego, kwota zasądzonych alimentów nie spowoduje dla pozwanego znacznego uszczerbku finansowego, natomiast powódce pozwoli na zaspokojenie jej podstawowych potrzeb. J. P. wraz z zasądzonymi alimentami dysponuje kwotą około 1.880 złotych.

Orzeczenie o kosztach sądowych uzasadnia art. 113 ust. 1 w związku z art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.), a orzeczenie o kosztach procesu przez ich wzajemne zniesienie między stronami art. 100 zd. 1 k.p.c. Obie strony były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników, a żądanie powódki zostało uwzględnione jedynie częściowo, tj. w 45%.

Wyrokowi zasądzającemu alimenty Sąd nadał z urzędu rygor natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c.

Z wyżej wskazanym orzeczeniem nie zgodziły się obie strony wywodząc apelacje. Biorąc pod uwagę zakres zaskarżenia dalej idąca jest apelacja powódki, która zaskarżyła wyrok w części oddalającej powództwo ponad kwotę 450,00 złotych oraz w części wzajemnie znoszącej koszty procesu między stronami. Skarżąca zarzuciła: - naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało znaczący wpływ na treść wyroku tj. art. 60 § 2 krio polegające na niewłaściwej ocenie sytuacji materialnej powódki w porównaniu z sytuacją jaką miałyby powódka gdyby rozwód stron nie został orzeczony; - naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 kpc tj. przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów poprzez dokonanie oceny dowodów wbrew obowiązki wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy a przez to dokonanie błędnej oceny usprawiedliwionych potrzeb powódki a także błędnej oceny ponoszonych przez powódkę kosztów utrzymania, a to w szczególności polegających na niesłusznym uznaniu, iż koszty zakupu przez powódkę leków w wysokości 200 złotych miesięcznie czy odzieży i obuwia w wysokości 400 złotych miesięcznie są zawyżone przy jednoczesnym przyjęciu, iż pozwany wydaje miesięcznie 300 złotych na używki oraz przyjęciu, że kwota 450,00 złotych tytułem alimentów pozwoli na zaspokojenie podstawowych potrzeb powódki przy jednoczesnym pominięciu okoliczności, iż powódka zgodnie z art. 60 § 2 krio ma prawo do bardziej dostatniego poziomu życia niż tylko zaspokajanie swych usprawiedliwionych potrzeb; - naruszenie przepisów postępowania tj. art. 100 kpc, gdy brak było podstaw do zastosowania powyższego przepisu.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki alimentów w kwocie po 1.000,00 złotych miesięcznie a także zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem I instancji według norm przepisanych. Ewentualnie powódka domagała się uchylecia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu celem jej ponownego rozpoznania oraz zasądzenia na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem II instancji.

Z kolei pozwany zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu : - naruszenie prawa materialnego tj. art. 60 § 2 krio poprzez błędna jego wykładnię polegająca na uznaniu, iż pozwany jako małżonek wyłącznie winny rozwodu obowiązany jest przyczyniać się do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb powódki jako małżonka niewinnego w takim zakresie, który zrównuje stopę życiową obojga małżonków podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu wskazuje, że przyczynianie się do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego nie sięga tak daleko, aby małżonek winny miał zapewnić drugiemu równą stopę życiową; - naruszenie prawa materialnego tj. art. 5 kc poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy zasady współżycia społecznego (zasady słuszności) przemawiają za uznaniem, iż przyczynianie się pozwanego w wysokości wskazanej w pkt 1 zaskarżonego wyroku jest zbyt wygórowane, a co za tym idzie nie może być uznane za odpowiednie; - naruszenie prawa materialnego tj. art. 60 § 1 krio poprzez jego zastosowanie w sytuacji niewykazania i nienależytego uzasadnienia rzeczywistych usprawiedliwionych potrzeb powódki, które to w rzeczywistości nie doprowadziły do stanu niedostatku powódki, a także nie wzięcia pod uwagę realnych możliwości majątkowych i zarobkowych samego pozwanego.

W oparciu o takie zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylecie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Równocześnie skarżący domagał się zasądzenia od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się być częściowo uzasadniona, natomiast apelacja pozwanego nie mogła odnieść zamierzonego skutku.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Rejonowy w niniejszym postępowaniu prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, oraz dokonał wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego i przepisów prawa, na których oparł swoje orzeczenie. Częściowe uwzględnienie apelacji powódki wynika z faktu, iż Sąd II instancji odmiennie ocenił niektóre okoliczności sprawy. Podstawę materialnoprawną roszczenia powódki stanowi przepis art. 60 § 2 krio, który konstytuuje tzw. rozszerzony obowiązek alimentacyjny małżonka wyłącznie winnego rozkładu pożycia. Znamienne przy tym jest, że obowiązek alimentowania małżonka niewinnego nie zależy od tego, czy cierpi on niedostatek, wystarczające jest pogorszenie sytuacji materialnej wskutek orzeczenia rozwodu. Zatem ustalając rozmiar świadczenia alimentacyjnego w oparciu o powoływany przepis należy dokonać porównania sytuacji uprawnionego do jego hipotetycznej sytuacji materialnej gdyby rozwód nie został orzeczony. Bezspornie wysokość świadczenia emerytalnego powódki kształtuje się na poziomie 1.500,00 złotych miesięcznie, natomiast pozwany uzyskuje świadczenie w kwocie 4.000,00 złotych. Zatem przyjąć należy, że gdyby strony niniejszego postępowania pozostawały w związku małżeńskim na każdą z nich hipotetycznie przypadłaby kwota 2.750,00 złotych. Okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują, że sytuacja finansowa pozwanego jest w sposób znaczący korzystniejsza od sytuacji powódki. Nie można przy tym tracić z pola widzenia, że pozwany obecnie jest osobą schorowaną, wymagającą opieki innych osób. Niemniej z okoliczności sprawy wynika także, że pozwany w sposób nieracjonalny wydatkuje uzyskiwane środki, np. przekazując kwoty po 600,00 złotych miesięcznie z tytułu opłat za mieszkanie, w sytuacji gdy korzysta z wydzielonego fragmentu lokalu o niewielkim metrażu. Także okoliczność, iż w stosunku do pozwanego prowadzone są egzekucje komornicze pozostaje bez wpływu na wysokość żądania powódki, jako, że postępowanie dowodowe nie wykazało by pozwany wydatkował środki z uzyskanych kredytów na zaspokojenie swoich niezbędnych potrzeb. Z kolei środki uzyskiwane przez powódkę nie pozwalają jej na utrzymanie się nawet na minimalnym poziomie. Podkreślenia przy tym wymaga, że powódka czyniła starania by samodzielnie się utrzymywać i nie żądała od pozwanego alimentów dopóki miała możliwość podjęcia dodatkowego zatrudnienia. Nadto bezspornie powódce w ponoszeniu kosztów jej utrzymania pomagała matka. Wskazać w tym miejscu należy, że obowiązek jednego małżonka do dostarczania środków utrzymania drugiemu małżonkowi po rozwiązaniu małżeństwa wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka. Zatem to na pozwanym ciąży obowiązek dostarczania powódce środków utrzymania, a wysokość świadczenia w rozpoznawanym przypadku nie jest ograniczona tylko do zniwelowania stanu niedostatku po stronie uprawnionej. Powyższe okoliczności – w ocenie Sądu II instancji – pozwalają na uznanie, że alimenty w kwocie po 600,00 złotych miesięcznie pozwolą powódce na zaspokojenie jej uzasadnionych potrzeb, obejmujących także zakup niezbędnych leków, odzieży, żywności a także np. leczenie sanatoryjne. Z drugiej strony - zdaniem Sądu II instancji – sytuacja finansowa pozwanego pozwala na łożenie alimentów we wskazanej wysokości. Zarzut pozwanego dotyczący naruszenia art. 5 kc uznał Sąd Okręgowy za całkowicie chybiony w sytuacji gdy to pozwany nie tylko ponosi winę za rozkład pożycia między stronami ale także skazany został za przestępstwo popełnione na szkodę powódki.

Reasumując powyższe, we wskazanym zakresie uznał Sąd apelację powódki za zasadną, zatem zaskarżony wyrok został zmieniony, stosownie do treści art. 386 § 1 kpc. O kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji orzeczono stosownie do treści art. 98 kpc, także uwzględniając wnioski apelacji powódki. Dalej idąca apelacja uprawnionej podlegała oddaleniu, stosownie do treści art. 385 kpc. Apelację pozwanego Sąd Okręgowy oddalił jako bezzasadną z przyczyn podanych powyżej, przy czym apelację zobowiązanego odnośnie pkt 2 wyroku oddalono z uwagi na brak interesu prawnego po stronie pozwanego w zaskarżeniu orzeczenia w tym zakresie. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosownie do treści art. 98 kpc. Orzeczenie w przedmiocie nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji uzasadnia przepis art. 113 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

SSR (del.) Anna Hajda SSO Teresa Kołeczko – Waclawik SSO Barbara Braziewicz